

въ видъ на камъненъ насипъ (XVIII), който прѣпрѣчва носа между двата склона, на разстояние 220 кр.; въ срѣдата му личатъ развалини отъ една кулообразна постройка (XIX), отъ вътрѣшната страна на зида; близо до нея е имало порта (XX). Другъ крѣпостенъ зидъ (XXI) личи на западната страна, който джгообразно завива къмъ югоизточния склонъ; надъ послѣдния скалистъ склонъ не личатъ слѣди отъ крѣпостенъ зидъ; въ завоя на казания зидъ личатъ развалини на една порта съ двѣ странични кули (XXII), отъ която единъ стрѣменъ пжтъ е слизалъ въ долината на Лома подъ западния крѣпостенъ зидъ, а другъ — за кола — повече завива къмъ западъ и послѣ слиза по сѣверо-западния склонъ по направлението къмъ моста срѣщу Московъ-долъ. Между двѣтъ порти въ крѣпостъта личи пжтъ (190 кр.).

Отъ монетитѣ, намѣрени въ крѣпостъта, видѣхме римски, начиная отъ началото на IV-то столѣтие,¹⁾ византийски (най-много анон. на Иванъ Цимисхи), бѣлгарски и стари-турски.

По прѣдание (и нѣкакви си документи), въ турското население на селото се споменува тази крѣпостъ като „Дженевизъ-Караси“ съ „Русчукъ-Скелеси“.

Въ Нар. Музей, подъ № 2946 (новъ 593) отъ Червенъ има една ризница, плетена отъ желтъ телъ съ ржкави (0·60 м. дълга).

Каницъ (Donau Bulgarien) споменува Червенъ (стр. 344—345) съ едно изображение на крѣпостъта отъ югъ, отъ моста между двѣтъ махали на с. Червенъ; въ него се вижда главната крѣпостъ съ кулата, а прѣдъ нея скалистиятъ носъ надъ „Чаршията“. Хаджи Калфа забѣлѣзва, че Русе се явява като замѣстникъ на старобѣлгарската крѣпостъ Червенъ²⁾ (Csernov).

Името Червенъ се запази въ титлата на Русенския митрополитъ—Доростоло-Червенски³⁾. Името Червенъ се споменува въ единъ надписъ отъ гр. Шуменъ:

Κωνσταντίνου

πρόημα τοῦ

Τξ(ε)βρι(ι)ου⁴⁾

Τξερβενός (сѣдалище на владика) се споменува у Мануела фила (ок. 1305 г.). D-r C. Ireček. Das christl. Element in der topographischen Nomenclatur der Balcanländer, Wien 1897. стр. 84).

¹⁾ F. Val. Lic. Licinius.

²⁾ А. Иширковъ. Бѣлѣжки за пжтя Русе—Варна въ XVIII вѣкъ (Универс. Годишникъ III) стр. 132. Hadschi Chalfa. Rumeli und Bosna (прѣв. Hammer) 1812, стр. 43—44.

³⁾ Ireček Das Fürstenthum Bnlgarien, стр. 239.

⁴⁾ Абоба-Плиска, стр. 239. Атласъ табл. XLVI, 3.